

Nr 299.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående
främjande av manskapsrekryteringen vid armén; given
Stockholms slott den 16 april 1917.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att från anslaget till anställnings- och avskedspremier må till värnpliktig, som under utbildningsåret 1915—1916 genomgått fullständig soldatutbildning och under innevarande år vinner annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, där soldatutbildningen ägt rum, utbetalas anställningspremie efter samma grunder, som gälla beträffande dylik premies utbetalande till värnpliktig, vilken under pågående värnpliktstjänstgöring tager sådan anställning,

dels ock att från anslaget till avlöning och rekrytering m. m. må under åren 1917 och 1918 enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder utbetalas rekapitulationspremier till fast anställt manskap vid armén, som tagit eller tager förnyad anställning, ävensom anställningspremier till f. d. fast anställt manskap vid armén, som tager annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, vid vilket vederbörande förut genomgått fullständig soldatutbildning.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

J. Åkerman.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
16 april 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet Åkerman, anmälde härefter av särskilda inom lantförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga avgivna förslag angående åtgärder till främjande av manskapsrekryteringen vid armén samt anförde därvid följande:

Arméns nuvarande fast anställda manskapspersonal.

Uppgift och
organisation.

Den fast anställda manskapspersonalen vid armén har till huvudsakligt ändamål att tillgodose det uti staterna upptagna behovet av underbefäl, beställningsmän (sjukvårds-, gevärshantverkar-, hovslagar-, hant-

verksbeställningsmän) och musikmanskap ävensom att rekrytera underofficerskåren. Vid Svea och Göta livgarden samt Gottlands infanteriregemente ävensom vid kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna tillkommer därjämte ett annat ändamål, nämligen att tillgodose dessa truppförbands och truppslags ständiga behov av större antal utbildad personal, vid livgardena i och för vakthållningen i huvudstaden, vid Gottlands infanteriregemente för att öka säkerhetsbesättningen å Gottland samt vid de angivna specialtruppslagen i och för hästvård, hästdressyr eller annan särskild tjänst.

Man skiljer uti vår armé på två *olika slag av underbefäl*, det fast anställda och det värnpliktiga, det senare i det följande benämnt reservunderbefäl. Båda kategorierna skola i fält fylla samma uppgift, men i fred är deras användning i viss mån olikartad. Instruktörstjänsten vid den militära utbildningen åligger såfunda företrädesvis det fast anställda underbefälet, medan reservunderbefälet huvudsakligen har att leda redan utbildad trupp vid de tillfällen, då dylik i större omfattning är i tjänstgöring, vilket i regel endast förekommer under repetitionsövning, reservtruppövning eller landstormsövning.

Denna olika användning ställer olika krav uti utbildningshänseende. Soldatutbildningen omfattar huvuddelen av värnpliktstjänstgöringen och är grundläggande för soldatens hela militära användbarhet. Ut i den samma ingår en mångfald av olika utbildningsgrenar, vilka kräva en omsorgsfull och planmässig undervisning. Instruktörstjänsten nödvändiggör därför icke blott personliga färdigheter och kunskaper utan även förmåga att undervisa, rutin och befälsvana, varför det härför avsedda underbefälet måste underkastas en omsorgsfull och omfattande utbildning. En fullständig dylik utbildning kräver hos oss med nuvarande utbildningsbestämmelser en tid av 3 år. Den nära beröring med de värnpliktiga, varuti detta underbefäl från början kommer, och dess på grund härav ömtåliga och ansvarsfulla uppgift gör det dessutom synnerligen betydelsefullt, att detsamma på bästa möjliga sätt rekryteras. Den långvariga utbildningstiden för ifrågasvarande underbefäl har gjort, att man hos oss med vår jämförelsevis korta värnpliktstjänstgöring hittills anskaffat detta underbefäl uteslutande på frivillighetens väg genom den s. k. volontärinstitutionen.

På reservunderbefälet, som endast skall föra befäl över redan utbildad trupp, kunna uti utbildningshänseende ställas i viss mån andra fordringar. Detta kan, särskilt om endast därtill lämpliga uttagas, bliva användbart för sin uppgift även med en jämförelsevis kort

utbildningstid, och i anledning härav rekryteras detsamma genom uttagning bland de värnpliktiga, dels av dem, som på grund av högre allmänbildning eller eljest anses vara särskilt ägnade för befälsställning — studenter och med dem likställda — dels till erforderligt antal av sådana, som under värnpliktstjänstgöringen visa sig härför lämpliga. Utbildningen och tjänstgöringen som befäl äga rum under den ordinarie värnpliktstjänstgöringen, som i anledning härav i allmänhet är något längre än för övriga värnpliktiga.

Allt fast anställt manskap benämnes med ett gemensamt namn volontärer. *Volontärinstitutionen* är av gammalt datum, men erhöll genom 1901 års härordning sin nuvarande uppgift och huvudsakliga organisation. Den grundar sig uteslutande på frivilligt åtagen krigstjänst, och anställning sker medelst kontrakt på viss tid, vid första anställningen vanligen 3 år. För att kunna antagas till volontär erfordras att under det kalenderår, tjänstgöringen skall taga sin början, uppnå 18, men ej hava överskridit 25 år samt att i övrigt uppfylla vissa fordringar. De med anställningen förenade förmånerna äro huvudsakligen av ekonomisk art och utgå dels i form av kontant ersättning, dels in natura. Den förra utgöres dels av med själva anställningen förenad ersättning, s. k. lega, som utgår, med växlande belopp vid olika truppförband, dels av under tjänstgöringen utgående lön och dagavlöning olika för olika tjänstegrader. Dessutom förekomma under vissa förhållanden s. k. anställnings- och avskedspremier. Anskaffningen av volontärer ombesörjes av truppförbanden själva, och för härmed förenade kostnader äro anvisade särskilda rekryteringsmedel.

Antalet volontärer av olika kategorier, med undantag av musikvolontärer, framgår av följande tabell.

Kungl. Maj:ts Nad. Proposition N° 299.

5

Brister i organisationen.

Volontärinstitutionen har emellertid visat sig vara behäftad med vissa brister, vilka gjort, att den icke kunnat på avsett sätt fylla sin uppgift. *Rekryteringssvårigheter* hava nämligen framträtt såväl beträffande anskaffandet av det erforderliga antalet volontärer som i fråga om erhållandet av för sin uppgift lämpliga sådana.

Enligt 1901 års härordning utgjorde sammanlagda antalet volontärer 14,749. Med en medeltjänstetid av 3 år behövde alltså årligen anställas omkring 5,000 volontärer. Enligt förenämnda tablå utgör sammanlagda antalet enligt 1914 års härordning 13,187 och årsbehovet sålunda med samma beräkningsgrund omkring 4,500. Av det årliga behovet har emellertid under tidsperioden 1909—1916 endast nedanstående antal blivit antagna:

år 1909	4,514	volontärer
» 1910	3,578	»
» 1911	3,477	»
» 1912	3,700	»
» 1913	3,341	»
» 1914	4,041	»
» 1915	3,295	»
» 1916	1,356	»

I samma mån som rekryteringssvårigheterna ökats, hava truppförbandscheferna sett sig nödsakade att sänka sina fordringar på volontärmaterialiets kvalitativa beskaffenhet för att icke behöva stå inför utsikten av så stora vakanser, att tjänstens behöriga upprätthållande därigenom skulle äventyras. Detta allmänt kända förhållande framgår bland annat därav, att ett mycket stort antal av de antagna volontärerna icke kunnat befordras eller användas som beställningsmän.

Orsakerna till rekryteringssvårigheterna voro till en början huvudsakligast att söka uti organisationens egna brister, nämligen rekryterings beroende av konjunkturerna och volontäranställningens ringa framtidsutsikter. Sedermera hava även andra förhållanden tillkommit.

Villkoret för att ett rekryteringssätt, som uteslutande är fotat på frivilligt åtagande, skall bliva möjligast effektivt är, att anställningen medför förmåner, som äro lika goda som de, vilka på den civila arbetsmarknaden kunna erbjudas. Dessa sistnämnda fluktuera emellertid i mycket hög grad beroende på konjunkturernas växlingar, medan däremot volontärernas ordinarie avlöningsförmåner av vissa skäl måste vara något så när konstanta. Man har visserligen, då så visat sig nödvändigt, genom extra rekryteringsmedel ökat de med själva an-

ställningen förenade förmånerna och därigenom till en viss grad anpassat förhållandena efter konjunkturerna samt även förbättrat löneförmånerna, men dylik ökning kan icke ske över en viss gräns, ty härigenom skulle kostnaderna för statsverket bliva alltför stora, utan att det åsyftade målet därför på tillfredsställande sätt ernås. Ut i volontärernas avlöning måste även ingå naturaförmåner, och, då dessa vanligen icke uppskattas till sitt fulla värde, bliver jämförelsen med de civila arbetsförtjänsterna missvisande. Då härtill kommer, att militärtjänsten av mången betraktas såsom mindre tilltalande, bliver följden den, att ut i tider med goda arbetskonjunkturer armén kommer efter i konkurrensen.

Om nästan varje yrke torde gälla, att benägenheten för att välja detsamma är beroende icke blott av de förmåner, som till en början erbjudas, utan även på de möjligheter, som för framtiden ställas i utsikt. Ett yrke med ringa dylika möjligheter kan knappast åt sig förvärva några dugligare element eller åtminstone icke för någon längre tid behålla desamma. Anställningen får huvudsakligast karaktären av någonting tillfälligt, som kanske tages i brist på annat och behålles endast, tills något bättre yppar sig.

Före införandet av 1901 års härordning fanns ut i armén ett slag av volontärer, som voro synnerligen dugliga, nämligen de s. k. underofficersvolontärerna. Dessa volontärer togo anställning antingen i tanke att vinna underofficersbefordran, som på den tiden innebar en relativt god social ställning med därav följande möjligheter jämväl till ekonomiskt fördelaktiga bisysslor i det civila livet vid sidan av militärtjänsten, eller också för att tillgodogöra sig den jämväl för civil verksamhet högt skattade undervisning, som ingick i den tidens underbefälsskolor. Det var sålunda framtidsperspektivet, som utgjorde sporren, och som även medförde, att dessa volontärer kunde rekryteras från goda samhällselement.

Den nuvarande volontärinstitutionen har emellertid, vad framtidsutsikterna beträffar, icke så goda möjligheter att bjuda på som förut. Blott ett fåtal av dem, som taga volontäranställning, kunna räkna med att vinna underofficersbefordran, och dessutom är underofficerens ekonomiska ställning icke längre lika god som förr, beroende på ändrade tjänstgöringsförhållanden och stegrade levnadskostnader. Den undervisning ut i allmänbildande, icke militära ämnen, som ingår i den nuvarande utbildningen till underbefäl, uppskattas icke såsom någon betydelsefullare förberedelse för civil verksamhet. Och möjlighet att genom statens garanti och försorg efter slutad militärtjänst vinna civil anställning, i likhet med

vad som sker uti en del andra länder, finnes endast i en relativt liten och tämligen betydelselös omfattning.

De nu angivna förhållandena medföra, att flertalet av dem, som taga volontäranställning, göra det icke i tanke att därvid välja ett yrke, som tillförsäkrar dem en tryggad framtida existens, utan huvudsakligast för att i brist på annat skaffa sig ett tillfälligt levebröd, sålunda i regel en nödfallsutväg, som tillgripes, då inga andra arbetsmöjligheter stå till buds. Det säger sig självt, att materialets beskaffenhet härav måste röna ett mindre gynnsamt inflytande, liksom även att de på detta sätt anvärvda volontärernas intresse för sin uppgift härav mången gång ofördelaktigt påverkas.

Av samma orsaker är det ock mycket svårt att förmå dem, som en gång tagit volontäranställning, att någon längre tid kvarstå i tjänst, och detta förhållande är icke minst betydelsefullt. Ty endast genom långvarig tjänstgöring kan förvärvas den erfarenhet, rutin och befälsvana, som utgör förutsättningen för en duglig underbefälskår.

Förslag till
förbättringar.

I ändamål att råda bot för rekryteringssvårigheterna hava under de gångna åren åtskilliga förslag blivit framställda och vissa partiella förändringar också i anledning härav vidtagna. Dylika förslag hava i samband med andra omorganisationsförslag avgivits av cheferna för generalstabens och flottans stab år 1906, av 1907 års generalskommission, av 1907 års försvarskommitté och av 1911 års försvarsberedningar (fjärde beredningen). Att ingå på någon närmare redogörelse för alla dessa förslag synes icke erforderligt, då de samtliga gått ut på att inom ramen av en i huvudsak oförändrad organisation åstadkomma ökad benägenhet för volontäranställning genom förbättrade förmåner, och dessutom de flesta av de synpunkter, som härvid framkommit, vunnit beaktande i förslaget till 1914 års härordning. Fjärde försvarsberedningen, som ägnade underbefälsfrågan en mycket omfattande utredning, föreslog emellertid även vissa åtgärder i ändamål att säkerställa truppförbandens behov av instruktörer, för den händelse volontärrekryteringen något år skulle slå fel. Sålunda föreslogs, att därest vid ett truppförband så stor brist på instruktörer något år skulle uppstå, att antalet understege 80 procent av det å stat upptagna antalet underbefäl av manskapet, skulle av den i tjänst varande värnpliktskontingenten uttagas erforderligt antal värnpliktiga instruktörer för tjänstgöring vid nästa rekrytskola.

Uti 1914 års härordningsproposition framhölls den särskilt vid infanteriet rådande underbefälsbristen och de rekryteringssvårigheter, som

under de föregående åren varit rådande, men, då dessa huvudsakligast ansågos bero på vissa ännu förefintliga brister uti organisationen, förutsattes arméns behov av underbefäl och beställningsmän fortfarande kunna tillgodoses genom volontärinstitutionen, därest dessa brister bleve avhjälpta. I anledning härav föreslogos följande åtgärder: omläggning av grunderna för instruktörs- och befälstjänstgöringen, upprättande av högre underofficersskolor, införande av avskeds- och anställningspremier, införande av tjänsteavtal på kortare tid än ett år, beredande av bättre befodringsutsikter samt beredande av förbättrade utsikter att efter avslutad militärtjänst vinna civil anställning. Genom vidtagandet av dessa förbättringar i avseende på det fast anställda underbefälets avlöning, utbildning och befodringsutsikter syntes det ej osannolikt, att den särskilt vid infanteriet förefintliga instruktörsbristen skulle på frivillighetens väg kunna fyllas. Intill dess det visat sig, att så ej bleve förhållandet, syntes några tvångsåtgärder till bristens täckande ej böra tillgripas.

Av de föreslagna åtgärderna, vilka med några mindre ändringar blevo av riksdagen godkända, hava de flesta blivit tillämpade, om också icke i full utsträckning.

Genom ändrade utbildningsförhållanden göras sålunda volontärerna numera tidigare användbara för *instruktörs- och befälstjänstgöring* med därav följande tidigare åtnjutande av med befälsställningen förenade förmåner.

Anställnings- och avskedspremier utgå enligt bestämmelserna i kungl. breven den 22 januari 1915 och 20 januari 1917. Anställningspremie — vid flertalet truppförband 100 kronor för ett års anställning och 300 kronor för minst två års anställning samt vid vissa truppförband, där rekryteringsförhållandena visat sig svårare, 120 kronor för ett års anställning och 400 kronor för minst 2 års anställning — tilldelas värnpliktig, som, under det han tjänstgör som värnpliktig, tager annan fast anställning än som musikvolontär, och utbetalas premien oberoende av den lega, som kan tillkomma den värnpliktige från de till rekryteringskostnader anvisade medel. Avskedspremie tilldelas befördrad volontär (ej musikvolontär), som efter ingången av år 1916 efter minst 9 års väl vitsordad tjänstgöring avgår från beställning på stat utan att samtidigt beredas civilanställning i statens tjänst. Avskedspremie är av två slag, den lägre, som utgår efter minst 6 års tjänst och utgör vid olika truppförband 700, 600 och 400 kronor, samt den högre, som utgår efter minst 9 års tjänst och utgör vid motsvarande förband respektive 1,100, 1,000 och 700 kronor.

Förnyat tjänsteavtal får ingås även på kortare tid än ett år jämligt därom senast utfärdade bestämmelser i kungl. brevet den 24 mars 1916, detta särskilt i ändamål att härigenom bättre tillgodose behovet av underbefäl vid soldatutbildningen.

Förbättrade befodringsutsikter hava åstadkommits genom ändrade proportioner mellan antalet beställningar i de olika underbefälsgraderna samt genom inrättandet av två löneklasser i furirsgraden med väsentligt ökad lön för furir av första klassen.

Vad åter angår *inrättandet av högre underofficersskolor*, hava dylika på grund av de genom kriget skapade särskilda förhållandena och därav påkallat ökat behov av underbefäl vid truppförbanden blivit anbefallda först innevarande år.

Civilanställningen har däremot endast i en mycket blygsam form hittills vunnit tillämpning.

Tillkallande
av sakkun-
niga.

Med anledning av de alltmera ökade svårigheterna att rekrytera det fast anställda manskapet vid armén och det stora antalet vakanser vid de särskilda truppförbanden bemyndigade Kungl. Maj:t den 4 augusti 1916 statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet att tillkalla sakkunniga personer för att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag till åtgärder för främjande av manskapsrekryteringen vid armén.

Med skrivelse den 28 februari 1917 hava de på grund härav tillkallade sakkunniga, översten friherre C. A. Fock samt kaptenerna P. V. S. Mannerstedt och P. W. Genberg, överlämnat utredning och förslag i ämnet. Då detta förslag avser en omorganisation av underbefälsinstitutionen, som i händelse av statsmakternas godkännande kan vinna tillämpning först med utbildningsåret 1918—1919, hava de sakkunniga därjämte med skrivelse den 24 mars 1917 överlämnat särskilt förslag till åtgärder för avhjälpande av bristen på fast anställd manskapspersonal under utbildningsåret 1917—1918.

Över bägge förslagen hava yttranden avgivits av chefen för generalstabén, samtliga arméfördelningschefer, kommandanten i Boden, militärbefälhavaren på Gottland, inspektören för infanteriet, inspektören för kavalleriet, generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, cheferna för fortifikationen och intendenturkåren samt inspektören för trängen ävensom av arméförvaltningen.

De sakkunnigas förslag.

1. Förslag till omorganisation av underbefälsinstitutionen och åtgärder till förbättrande av manskapsrekryteringen.

Den tidsperiod, som förflutit sedan antagandet av 1914 års härordning, vore, yttra de sakkunniga, visserligen icke lång, och flera av de föreslagna åtgärderna för rekryteringsens upphjälpande hade ännu icke uti sin fulla utsträckning blivit tillämpade. Åtskilliga förhållanden, som därunder trätt i dagen, gäve dock tydliga hållpunkter för bedömandet, i vad mån det för närvarande vore och för framtiden syntes möjligt, att — även under förutsättning av ytterligare förbättringar uti volontärinstitutionen — enbart på frivillighetens väg tillgodose arméns behov av erforderligt antal för sin uppgift kvalificerade underbefäl och beställningsmän.

Den nuvarande ställningen.

Av verkställd undersökning framginge, att under åren 1915 och 1916 *vakansernas antal* vid de flesta truppslag ökats samt antalet anvärvda volontärer i påfallande hög grad nedgått. Som en konsekvens härav kunde förutsättas, att jämväl materialets beskaffenhet ytterligare försämrats. Särskilt anmärkningsvärt vore, att även vid specialtruppslagen rekryteringssvårigheter av betydande omfattning inträtt. Sammanlagda antalet vakanser i volontärbeställningarna hade sålunda den 1 november 1916 utgjort:

vid 4	truppförband	0— 9	procent
» 6	»	10—19	»
» 9	»	20—29	»
» 17	»	30—39	»
» 13	»	40—49	»
» 4	»	50—59	»
» 3	»	60—69	»
» 1	»	över 80	»

Samtidigt hade antalet vakanser i enbart underbefälsgraderna utgjort:

vid 14	truppförband	0— 9	procent
» 9	»	10—19	»
» 10	»	20—29	»
» 7	»	30—39	»
» 11	»	40—49	»
» 4	»	50—59	»
» 1	»	60—69	»
» 1	»	70—79	»

En av *orsakerna till det stora antalet vakanser* vore den rådande högkonjunkturen med därav följande avsevärt stegrade arbetsförtjänster. Men härtill komme en annan mycket betydelsefull faktor, som under de senare åren gjort sig i hög grad gällande, nämligen den försvarsfientliga agitationen. Under klar insikt om underbefälsinstitutionens betydelse för arméns bestånd arbetade denna agitation målmedvetet och tyvärr med mycken framgång på dess undergrävande. Den toge sig uttryck uti ständiga trakasserier mot underbefälet och dem, som toge volontäranställning, vanligen i form av hån, förolämpningar eller personlig misshandel. Särskilt riktade sig agitationen mot de i tjänst varande värnpliktiga i syfte att förhindra dylika att taga volontäranställning, detta i medvetande om, att bland dessa i regel de bästa underbefälsämnen vore tillfinnandes. Det vore därför också ytterst svårt att under värnpliktstjänstgöringen förmå värnpliktiga till dylik anställning, oaktat de avsevärda extra förmåner, som vore därmed förenade.

Den nuvarande *situationens innebörd* vore sådan, att den allra största fara föreläge för arméns utbildning och för disciplinen inom densamma. Det sade sig självt, att det icke kunde vara möjligt åstadkomma någon värdefullare utbildning med den nuvarande befälsstillgången, och det vore även tydligt, att disciplinen samt ordning och god ton i förläggning m. m. bleve omöjlig att under dylika förhållanden tillfredsställande upprätthålla. Vid de beridna truppslagen uppkomme därjämte allvarliga svårigheter att tillgodose värden av det förefintliga hästmaterialet, och de i första tjänstgöring varande värnpliktigas utbildning lede väsentligt avbräck därigenom, att desamma på grund av personalbristen måste i större utsträckning än eljest tagas i anspråk för inre tjänst av allehanda slag.

Då därtill komme, att en del av det underbefäl, som funnes, utgjordes av för sin uppgift undermåliga individer, ofta rekryterade från mindre goda samhällselement, så bleve saken ännu mera betänkelig. Det kunde icke vara lämpligt, att dylika skulle sättas som lärare och förgångsmän för den värnpliktiga ungdomen. Ur denna synpunkt innebure saken en verklig nationalfara, och däri låge även en av de förnämsta orsakerna till de utslag av omdömeslös behandling av värnpliktiga, som tid efter annan förekommit, och den härav alstrade oviljan mot värnpliktstjänstgöringen, som mer och mer komme till synes.

Vore berörda förhållanden endast av tillfällig art och rekryterings-svårigheterna endast föranledda av en uppskruvad högkonjunktur,

kunde man möjligen genom tillfälliga åtgärder råda bot för det onda. Men så vore icke fallet. Ty dels vore det sannolikt, att högkonjunkturen komme att bli långvarig, och ännu sannolikare, att den försvarsfientliga agitationen komme att fortsätta sitt underminerande arbete även, fast möjligen under andra former, i händelse av skärpta lagbestämmelser häremot. En fullt effektiv reform, som för alla eventualiteter säkerställde arméns behov av icke blott erforderligt antal utan jämväl för sin uppgift fullt kvalificerade underbefäl och beställningsmän, vore därför oavvisligen nödvändig. Ty i annat fall komme arméns utbildning och krigsduglighet att äventyras och icke motsvara det arbete och de kostnader, som för närvarande härför offrades.

Då de sakkunniga ansåge, att rekrytering enbart på frivillighetens väg icke vore ägnad att säkerställa arméns behov vare sig i kvantitativt eller kvalitativt hänseende, borde med detta rekryteringssätt förernas rätten till uttagning bland de värnpliktiga. Reformens grundprinciper borde därför bli:

Grundprinciper för omorganisationen.

frivilligt åtagande som egentligt rekryteringssätt och tillämpat i så stor utsträckning, som rådande förhållanden möjliggjorde; samt

lagstadgad rätt till uttagning bland i första tjänstgöring varande värnpliktiga av det antal, som icke på frivillighetens väg kunnat erhållas.

I sammanhang härmed borde den nuvarande volontärinstitutionen upphävas och därmed benämningen volontärer försvinna.

Rekryteringen av furirsgraden borde enligt de sakkunnigas förslag ske uteslutande genom frivilligt åtagande, och på den grund furirerna fortfarande liksom nu redovisas såsom »fast anställda». Det samma skulle även gälla beträffande musikpersonalen av manskapsgrad. Rekryteringen av övriga manskapsbeställningar skulle emellertid kunna ske såväl genom frivilligt åtagande som genom uttagning med stöd av värnpliktslagen, och på grund härav borde ifrågavarande personal under tiden för åtagen eller lagstadgad tjänstgöring redovisas såsom »värnpliktiga», varjämte för densamma föresloges benämningen »underbefälselever». För menig musikpersonal borde införas benämningen »musikelever».

Rekryteringsätt, redovisning och benämning.

Antalet underbefälselever och furirer skulle motsvara antalet volontärbeställningar enligt nuvarande stater. Uttagning borde emellertid icke förekomma till större omfattning, än som för fyllandet av uppkomna

Underbefälselever.

vakanser bleve oundgängligen nödvändigt. Det erforderliga antalet borde därför enligt föreslagna beräkningsgrunder årligen beräknas och bestämmas inom av värnpliktslagen angivna gränser.

Tjänstgöringstiden för frivilliga underbefälselever skulle utgöra 3 år.

Tjänstgöringstiden för uttagna underbefälselever borde bestämmas i första hand till två år, räknat från första tjänstgöringens början, men därefter kunna förlängas med ytterligare ett år för det antal, som här-till behövde ytterligare uttagas.

Underbefälseleverna skulle vara inskrivna som värnpliktiga. Beträffande inskrivning och uttagning föresloges:

att frivilliga med vissa villkor skulle kunna inskrivas redan det år, varunder de fyllde 17 år;

att inskrivning av frivilliga (ändring av värnpliktsförhållandet för inskrivna) skulle göras av inskrivningsbefälhavare;

att uttagning till såväl underbefälsutbildning som till förlängd dylik skulle göras av inskrivningsrevision; samt

att inskrivningen och uttagningen skulle tillgå på särskilt närmare angivet sätt.

Fast
anställda.

Beträffande de fast anställda föresloge de sakkunniga:

att anställning av furirer skulle ske genom förordnande på obestämmd tid;

att vissa restriktiva bestämmelser skulle införas beträffande avskedsbeviljande till furir; samt

att anställning av musikpersonal utav manskaps grad skulle ske medels kontrakt på viss tid i enlighet med nu gällande bestämmelser.

Förmåner.

I ändamål att öka benägenheten för frivilligt åtagande föresloge de sakkunniga ökade förmåner för underbefälet, dels i form av förbättrade lönevillkor, dels i form av anställnings-, tjänste-, examens- och avskedspremier, civilanställning m. m. enligt nedanstående grunder:

för underbefälselever:

anställningspremier — 200 kronor — till frivilliga i samband med åtagandet;

tjänstepremier — 50 kronor — till uttagna vid början av andra eller tredje tjänsteåret;

penningbidrag och penningtillskott — 50 resp. 25 öre för dag — under tjänstgöringen;

arvoden — 100 kronor till obefordrad underbefälselev under andra och tredje tjänsteåren, 150 kronor till vicekorpral och 250 kronor till korpral — under tjänstgöringstiden;

examenspremier — 10, 20 eller 40 kronor — för avlagd korprals- eller furirsexamen;

avskedspremier — 100 kronor efter två års tjänst och 200 kronor efter tre års tjänst — eller *civilanställning* vid avgång efter 2 eller 3 års väl vitsordad tjänst.

för furirer:

anställningspremier — 300 kronor — vid första anställningen;

lön — 360 kronor till furir av 2. klassen och 600 kronor till furir av 1. klassen;

dagavlöning — 1 krona;

inkvarteringsbidrag för gifta furirer — enligt förslag i årets statsverksproposition;

avskedspremier — 500 eller 1,000 kronor — vid avgång efter 4 resp. 6 års fast anställning eller

civilanställning jämte ekiperingshjälp — 100 eller 200 kronor — vid avgång efter 4 resp. 6 års fast anställning eller

pension — 200 kronor per år, utgående från och med 50. levnadsåret — vid avgång efter 6 års fast anställning;

ekiperingshjälp — 300 kronor vid befordran till underofficer.

för musikpersonal av manskaps grad:

lön och dagavlöning — enligt nu gällande bestämmelser.

Efter att hava kritiserat de nuvarande anskaffningsmetoderna och påvisat det otillfredsställande resultatet vid tillämpningen av desamma särskilt beträffande deras inverkan på volontärmaterialets kvalitativa beskaffenhet, hava de sakkunniga föreslagit en förändrad organisation av anskaffningsväsendet gående ut på en mera centralt ordnad anskaffningsverksamhet. Den föreslagna organisationen skulle därjämte handlägga förmedlingen av civilanställning till uttjänt manskaps. I överensstämmelse härmed föresloge de sakkunniga följande:

Ledningen av ifrågavarande verksamhet skulle utövas under Kungl. Maj:t av »arméns rekryterings- och civilanställningskommission». Kommissionen skulle förslagsvis bestå av en chef, regementsofficer, samt därutöver två officerare och två underofficerare, samtliga tillhörande arméns

Anskaffning
av frivilliga.

reserv, jämte erforderligt antal skrivbiträden samt arbeta på två byråer, *rekryteringsbyrån* och *civilanställningsbyrån*. Kommissionen borde ingå såsom en avdelning av lantförsvarsdepartementets kommandoexpedition och erhålla en mot denna expeditions olika »detaljer» svarande ställning.

För att i erforderlig grad säkerställa arméfördelningschefernas inflytande på denna verksamhet inom underlydande arméfördelning samt för att under arméfördelningschefen inom respektive arméfördelningsområde utöva ledningen och tillsynen av nyssnämnda verksamhet borde vid varje arméfördelningsstab organiseras en *avdelning för rekrytering och civilanställning* under ledning av en officer, tillhörande arméns reserv, med biträde av en underofficer, tillhörande arméns reserv.

Omedelbart under arméfördelningscheferna sorterade i avseende på denna verksamhet *lokalbyråerna för rekrytering och civilanställning*. Dessa byråer borde lämpligen organiseras i anslutning till inskrivningsområdenas rullföringsexpeditioner, eventuellt landstormsområdesexpeditioner, och dess verksamhet handhavas av rullföringsbefälhavaren (landstormsområdesbefälhavaren) med biträde av därtill lämplig underofficer eller å större rekryteringscentra två sådana underofficerare, tillhörande arméns reserv.

Vid regementsstab borde på motsvarande sätt som vid arméfördelningsstab organiseras en *avdelning för rekrytering och civilanställning* under ledning av den officer, som regementschefen därtill förordnade.

Inom ovannämnda organisationer skulle verksamheten, vad rekryteringen anginge, i huvudsak ordnas sålunda:

Arméns rekryterings- och civilanställningskommission skulle i fråga om rekryteringen i huvudsak hava följande åligganden:

att leda och övervaka rekryteringsverksamheten samt uppgöra förslag till fördelning av rekryteringsmedlen;

att utöva den allmänna upplysningsverksamhet, som kunde erfordras för att vid lämpliga tidpunkter fästa arbetssökandes uppmärksamhet på vid armén genom frivilligt tjänsteåtagande förefintliga anställningsmöjligheter;

att vid överskott eller brist på frivillig anmälan vid ena eller andra truppförbandet utjämna dessa förhållanden, i den mån som de frivilliga ej fordrade anställning vid visst angivet truppförband;

att vid annonsering vare sig för allmän upplysningsverksamhet eller särskilt rekryteringsbehov ombesörja denna och sålunda genom dess bedrivande i större skala kunna ordna den med billigare kostnad, än vad som nu vore fallet; samt

att stå i omedelbar förbindelse med den offentliga arbetsförmedlingens centralmyndighet och till densamma regelbundet lämna meddelanden rörande behovet vid olika truppförband, på det att arbetsförmedlingsanstalten alltid måtte förfoga över erforderliga upplysningar till ledning för denna sin förmedlingsverksamhet.

Avdelningen för rekrytering och civilianställning vid arméfördelningsstab skulle i fråga om rekryteringen i huvudsak hava följande åligganden:

att i överensstämmelse med från den centrala kommissionen erhållna anvisningar eller arméfördelningschefens befallningar utöva ledningen och kontrollen av rekryteringsverksamheten inom arméfördelningen;

att, i den mån verksamheten vid lokalbyråerna behövde underlättas och utvidgas, föreslå åtgärder i sådant syfte; samt

att inom arméfördelningen fullgöra motsvarande åligganden som den centrala kommissionen för armén i dess helhet.

De lokala byråerna för rekrytering och civilianställning skulle i avseende på rekryteringen hava i huvudsak följande åligganden, nämligen:

att inom rullföringsområdet (annat område) verka bland härför lämpliga ynglingar för frivilligt tjänsteåtagande;

att mottaga de frivilligas anmälan och till truppförbandscheferna översända sådana anmälningar;

att träda i nära förbindelse och samverkan med på platsen varande avdelning av den offentliga arbetsförmedlingen;

att tillhandagå såväl med upplysningar och råd i allt, vad med frivilligt tjänsteåtagande sammanhängde, som med biträde vid upprättande av ansökningshandlingar m. m. d.; samt

att genom rapporter hålla vederbörande underkunniga om resultatet av verksamheten.

Avdelningen för rekrytering och civilianställning vid regementsstab skulle i avseende på rekryteringen huvudsakligen hava följande åligganden:

att under regementschefen handhava rekryteringsärendena vid regementet;

att inom regementet verka för frivilligt tjänsteåtagande bland redan i tjänstgöring varande värnpliktiga;

att inom regementet verka för fast anställning av till furirer lämpliga underbefälslever; samt

att handhava rekryteringsmedlen.

Vad själva antagningen anginge, borde den givetvis framdeles såsom hittills tillkomma truppförbandschefen. Den tjänstesökande skulle sålunda, i den mån truppförbandschefen så påfordrade, personligen in-

ställa sig i vederbörande expedition, och fria resor för sådant fall tillerkännas honom.

Ovan föreslagen organisation av rekryteringsverksamheten skulle icke utesluta direkt frivillig anmälan utan mellanhänder vid truppförbanden.

Civil-
anställning.

De sakkunniga hava på det kraftigaste framhållit, att en ändamålsenligt ordnad och lämpligt avvägd civilanställning utgjorde ett av de betydelsefullaste medlen för förbättrande av manskapsrekryteringen vid armén, och därvid särskilt betonat, att staten måste äga rättigheten att begagna sig av det medel till nedbringande av kostnaderna för rekryteringen, som civilanställningen medförde.

På samma gång som de sakkunniga till fullo insågo önskvärdheten av, att civilanställningsfrågan samtidigt med ordnandet av arméns underbefälsrekrytering vunno sin fullständiga lösning, ansågo de dock frågan vara av en sådan omfattning och dess allsidiga och grundliga utredning av sådan betydelse för dess lyckliga genomförande, att de med till buds stående tid och arbetskrafter ej funnit sig *nu* kunna eller böra avgiva något detaljerat förslag i detta avseende. Vid sådant förhållande ansågo de sig för närvarande böra inskränka sig till att allenast föreslå,

dels att principen om fullt effektiv civilanställning betryggades samtidigt med underbefälsfrågans lösning,

dels att följande grundlinjer vid ordnandet av denna civilanställning måtte beaktas.

Civilanställningen borde, utan att det allmännas eller enskildas berättigade fordringar på tillräckligt kvalificerad arbetskraft inom vederbörliga yrken eller befattningar, och utan att andra statstjänares eller arbetssökandes berättigade ställning inom den allmänna förvaltningen eller vid enskilda företag m. m. trädde för nära, ordnas i sådan omfattning, att envar, som genom förlängd militärtjänstgöring gjort det allmänna särskild tjänst, och som därav visat sig förtjänt, skulle vara berättigad till fast anställning i allmän eller viss enskild tjänst efter avslutande av den militära tjänstgöringen.

Med civilanställningen förenade förmåner borde, förutom efter vederbörandes duglighet, lämpas efter den längre eller kortare tids militärtjänstgöring, varunder den till civilanställning berättigade tjänat det allmänna; i varje fall borde dock bestämt påräkneliga och till sin storlek fixerade förmåner kunna erbjudas.

För att erhålla tillräckliga möjligheter för beredande av civilanställning, och för att icke inom vissa statens arbetsområden otillbörligen utestänga övriga arbetssökande, borde civilanställning beredas icke

blott inom statens verk och inrättningar m. m. utan även vid enskilda företag, över vilka staten genom koncessionsvillkor, monopol, understöd eller på annat sätt kunde utöva inflytande, samt vid kommunala eller andra enskilda företag, i den mån nu gällande eller kommande lagstiftningsbestämmelser därtill skapade möjlighet, eller vederbörande företag, verk och inrättningar frivilligt så medgäve.

Vid sådana offentliga eller enskilda företag, som för ändamålet särskilt vore lämpade, borde viss tids underbefälstjänstgöring fastställas såsom kompetensvillkor för vinnande av inträde.

Vid beredande av civilanställning måste beaktas, att sådana befattningar inom civila yrken, som vid krigstillfälle medförde befrielse från mobilisering, icke i sådan omfattning toges i anspråk för civilanställningen, att arméns mobiliseringsbehov av underbefäl äventyrades.

I ändamål att tillgodose fordran från vederbörliga verks och inrättningars sida på tillräckligt kvalificerad arbetskraft, borde, i den mån den militära tjänstens krav det medgäve, förberedande utbildning, inriktad på den verksamhet, som den blivande civilanställningen avsåge, ävensom provtjänstgöring under tiden för militärtjänsten kunna anordnas.

Den, som på grund av fullgjord militärtjänst vore berättigad till viss civilanställning men ej ansåge sig kunna begagna sig därav, borde i händelse av ansökning till annan befattning vid verk eller inrättning av förut angivet slag vid jämförelse med honom i övrigt lika kvalificerade sökande före dem ifrågakomma vid befattningens tillsättande.

För handhavandet av civilanställningen borde, såsom förut angivits, i samband med anskaffningsväsendet en särskild organisation träda i verksamhet.

Kostnaderna för volontärinstitutionen (musikpersonalen ej inräknad) enligt den nuvarande organisationen uppgå — med bortseende från naturaförmånerna — till ett belopp av 5,704,290 kronor 17 öre sålunda fördelat:

Kostnaderna.

Lön och dagavlönning till fast anställt manskap.....	kronor 4,760,573: 50	
Lönstillägg till gifta furirer enligt förslag i årets statsverksproposition	» 40,000: —	
Ordinarie rekryteringskostnader	» 228,316: 67	
Ytterligare rekryteringskostnader	» 200,000: —	
Anställningspremier		
till värnpliktiga	kronor 96,600: —	
» f. d. fast anställda	» 100,000: —	
Avskedspremier	» 196,600: —	
	» 278,800: —	
Summa kronor 5,704,290: 17		

Vid uppgörandet av kostnadsberäkningarna för den föreslagna organisationen hava de sakkunniga utgått från det antal beställningar, som enligt nuvarande stater skola finnas vid armén. Enligt uppgjord beräkning skulle kostnaderna för underbefälsinstitutionen (musikpersonalen ej inräknad) enligt de sakkunnigas förslag uppgå — med bortseende från naturaförmåner — till ett belopp av 6,564,546 kronor 25 öre sålunda fördelat:

Lön och dagavlönning till underbefäl och meniga...	kronor 4,968,186: 25
Arvoden till meniga underbefälslever under andra och tredje tjänsteåren	» 264,800: —
Anställningspremier	» 763,400: —
Tjänste- och examenspremier	» 47,450: —
Avskedspremier	» 368,600: —
Lönetillägg åt gifta furirer	» 40,000: —
Ekiperingshjälp till underofficerare	» 30,000: —
Rekryteringskostnader	» 82,110: —
Summa kronor 6,564,546: 25	

Avlöningsförmåner enligt nuvarande bestämmelser och enligt de sakkunnigas förslag framgå av nedanstående sammanställning.

Avlöning enligt nuvarande bestämmelser.				Avlöning enligt de sakkunnigas förslag.			
	Lön.	Dag-av-lönning.	Summa.		Lön (arvode.)	Dag-av-lönning.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.		Kronor.	Kronor.	Kronor.
Furir 1. klassen	600 —	182 50	782 50	Furir 1. klassen	600 —	365 —	965 —
» 2. »	360 —	182 50	542 50	» 2. »	360 —	365 —	725 —
Korpral (konstapel)	300 —	146 —	446 —	Korpral (konstapel)	250 —	273 75	¹⁾ 523 75
Vicekorpral	240 —	109 50	349 50	Vicekorpral	150 —	273 75	¹⁾ 423 75
Beställningsman (menig)	180 —	109 50	289 50	Menig 2. året	100 —	182 50	¹⁾ 282 50
Menig	180 —	73 —	253 —	» 1. »	—	182 50	²⁾ 182 50

¹⁾ Härtill komma för uttagna underbefälslever 50 kronor i tjänstepremie.

²⁾ Härtill komma för frivilliga underbefälslever 200 kronor i anställningspremie.

Till ovanstående lönebelopp komme dessutom lega, anställnings- och avskedspremier m. m.

Beträffande övergången till den nya organisationen hava de sakkunniga föreslagit, Övergångs-
bestämmelser.

att bestämmelser i enlighet med förslaget utfärdades att gälla från och med den 1 januari 1918;

att följaktligen anställning eller rekapitulation av volontärer efter nämnda tidpunkt icke finge äga rum;

att efter den 1 januari 1918 i tjänst varande volontärer kunde, efter därom på föreskrivet sätt gjord ansökan, inskrivas som underbefälselever eller vinna anställning som furirer, gällande härvid att i förra fallet tjänstgöringstiden skulle omfatta tre år, räknat från första utbildningsårets början, och att i senare fallet avsked under de två närmaste utbildningsåren endast undantagsvis och på föreskrivna skäl finge beviljas;

att volontär, som enligt ovan läte sig inskrivas som underbefäls-elev eller sökte förordnande som furir, måtte komma i åtnjutande av samtliga enligt förslaget härmed förenade förmåner med undantag av anställningspremien;

att volontär, som icke, på sätt ovan sades, läte sig inskrivas som underbefäls-elev eller sökte förordnande som furir, till kontraktstidens slut avlönades enligt de bestämmelser, som gällde vid kontraktets ingående; samt

att vid specialtruppslagen rekrytering av frivilliga, icke i tjänst varande finge pågå så länge under 1918, som på förslag av vederbörande truppförbandschefer i kommandoväg bestämdes, ävensom att under sagda år finge såsom underbefälselever vid dessa truppslag inskrivas, förutom underåriga, även förut inskrivna värnpliktiga, vilka icke vore i tjänstgöring under utbildningsåret 1917—18.

2. Förslag till åtgärder för avhjälpande av bristen på fast anställd manskaps-personal under utbildningsåret 1917—1918.

Såsom av det föregående framgår, skulle de sakkunnigas ovan angivna förslag icke kunna verka för ställningens förbättrande förrän med utbildningsåret 1918—1919. Då emellertid antalet för utbildningsåret 1916—1917 anvärvda volontärer vore synnerligen litet och icke uppginge ens till hälften mot antalet närmast föregående år, komme, ansåge de sakkunniga, därest icke verksamma åtgärder häremot vid- Ställningen.

toges, den redan nu synnerligen kännbara bristen på underbefäl och utbildad manskapspersonal i övrigt att under nästkommande utbildningsår bli så stor, att fullständigt ohållbara förhållanden härav vore att befara.

Antalet befintliga och vakanta volontärbeställningar — beställningsmän och musikmanskap undantagna — den 1 februari 1917 framginge av följande tabell.

Trupp- förband.	Underbefäl.		Menige.		Trupp- förband.	Underbefäl.		Menige.		Trupp- förband.	Underbefäl.		Menige.	
	Be- fint- liga.	Va- kanta.	Be- fint- liga.	Va- kanta.		Be- fint- liga.	Va- kanta.	Be- fint- liga.	Va- kanta.		Be- fint- liga.	Va- kanta.	Be- fint- liga.	Va- kanta.
I. 1 ...	143	—	215	145	I. 21 ...	93	21	19	43	A. 3 ...	126	—	177	47
I. 2 ...	141	2	168	192	I. 22 ...	83	40	4	56	A. 4 ...	85	14	72	104
I. 3 ...	90	21	17	43	I. 23 ...	64	65	35	25	A. 5 ...	81	18	60	116
I. 4 ...	120	—	29	31	I. 24 ...	105	20	36	24	A. 6 ...	98	1	82	94
I. 5 ...	105	19	23	37	I. 25 ...	108	13	40	20	A. 7 ...	44	—	77	11
I. 6 ...	69	52	15	45	I. 26 ...	67	64	16	44	A. 8 ...	73	31	93	115
I. 7 ...	77	51	14	46	I. 27 ...	124	7	30	140	A. 9 ...	44	10	70	26
I. 8 ...	101	18	24	36	I. 28 ...	67	64	11	49					
I. 9 ...	83	40	23	37						Ing. 1 ...	64	13	114	16
I. 10 ...	70	53	12	48	K. 1 ...	64	—	185	34	Ing. 2 ...	66	8	80	45
I. 11 ...	101	21	20	40	K. 2 ...	62	1	157	62	Ing. 3 ...	51	22	95	30
I. 12 ...	86	38	15	45	K. 3 ...	61	1	174	45	Ing. 4 ...	25	3	36	24
I. 13 ...	55	71	3	57	K. 4 ...	60	1	140	79					
I. 14 ...	97	28	12	48	K. 5 ...	117	1	309	131	T. 1 ...	23	16	28	—
I. 15 ...	84	37	22	38	K. 6 ...	114	4	270	170	T. 2 ...	22	17	35	—
I. 16 ...	93	25	41	19	K. 7 ...	64	—	193	26	T. 3 ...	24	15	18	3
I. 17 ...	88	31	20	40	K. 8 ...	60	4	116	102	T. 4 ...	21	18	38	—
I. 18 ...	100	21	8	52						T. 5 ...	25	14	19	2
I. 19 ...	65	59	23	37	A. 1 ...	86	13	100	76	T. 6 ...	29	10	30	1
I. 20 ...	80	45	33	27	A. 2 ...	91	8	129	47					

Ann. I antalet befintliga meniga ingå även sådana, som antagits under ett tidigare utbildningsår, men som ej hunnit eller av olika anledningar kunnat befordras till underbefäl.

Förslag till
Åtgärder.
Allmänna
synpunkter.

De åtgärder, som de sakkunniga till åstadkommande av ändring uti ovan berörda förhållande föreslagit, hade grundats på motsvarande principer, som legat till grund för de sakkunnigas förslag till underbefälsinstitutionens omorganisation. I första hand avsåges att söka

åstadkomma ökad frivillig rekrytering och rekapitulation och därutöver lagstadgad rätt till uttagning bland de i tjänstgöring varande värnpliktiga till förlängd tjänstgöring av det antal, som för utbildningen och tjänstens behöriga upprätthållande bleve oavvisligen nödvändigt. Endast därigenom skulle dessa åtgärder bliva fullt effektiva och i viss mån förmedla övergången till den nya organisationen.

I övrigt borde till minskande av underbefälsbristen inskränkning i kommenderingar utom truppförbanden, så långt möjligt vore, vidtagas. Vid specialtruppslagen borde därjämte icke vapenföra av äldre årsklasser inkallas till tjänstgöring, enär därigenom inskränkningar kunde göras i eljest för den fast anställda manskapspersonalen ifrågakommande handräkningskommenderingar, varigenom bristen på dylik personal bleve mindre kännbar.

Ökad anställning på frivillighetens väg kunde åstadkommas genom:

- 1) rekapitulation av det manskap, vars kontrakt utlöpte instundande höst;
- 2) anställning av f. d. fast anställt manskap;
- 3) anställning av i första tjänstgöring varande värnpliktiga, samt
- 4) anställning av värnpliktiga, som ett föregående år genomgått fullständig soldatutbildning.

För att påverka benägenheten för rekapitulation hava de sakkunniga föreslagit *rekapitulationspremier*, utgörande:

för furirer — 300 kronor vid rekapitulation på två år, 125 kronor vid rekapitulation på ett år och 50 kronor vid rekapitulation på mindre än ett år; samt

för övriga — 100 kronor vid rekapitulation på ett år och 40 kronor vid rekapitulation på kortare tid än ett år.

Med hänsyn till förhållanden, som sammanhängde med en eventuell övergång till den föreslagna nya organisationen, förutsattes, att sistnämnda personalgrupp icke skulle få rekapitulera på längre tid än ett år.

I ändamål att söka förmå f. d. fast anställt manskap att taga förnyad anställning föresloges särskild ersättning i form av *anställningspremier*, utgörande:

till furirer — 250 kronor för två års anställning, 100 kronor för ett års anställning och 40 kronor för anställning på kortare tid än ett år; samt

till övriga — 75 kronor för ett års anställning och 25 kronor för anställning på kortare tid än ett år.

Rekapitulation och anställning av f. d. fast anställda.

De sålunda föreslagna rekapitulations- och anställningspremierna skulle endast utgöra minimibelopp, avsedda för truppförband, vilkas vakanser understeg 20 procent. Vid truppförband, där vakanserna vore större, borde premierna höjas, och föresloge de sakkunniga en höjning med 25 procent vid truppförband med vakanser mellan 20 och 40 procent samt med 75 procent vid truppförband med vakanser uppgående till 40 procent och därutöver. Premierna i fråga skulle utgå i stället för lega och bestridas av tillgängliga rekryteringsmedel eller, i den mån dessa ej bleve för ändamålet tillräckliga, från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Anställning
av värn-
pliktiga.

De bestämmelser, som enligt kungl. breven den 22 januari 1915 och den 20 januari 1917 gälla rörande anställningspremier till i första tjänstgöring varande värnpliktiga, hava de sakkunniga icke funnit vara i behov av ändring, men däremot föreslagit, att premiebeloppen vid truppförband, där personalbristen vore särskilt stor, måtte höjas i form av extra anställningspremier. På den grund borde likartade bestämmelser som de uti kungl. brevet den 4 augusti 1916 angivna även i år utfärdas, men då berörda bestämmelser endast avsåge infanteriet, borde de nya utsträckas att gälla även för truppförband av andra truppslag, som därav syntes vara i behov.

De sakkunniga hava ytterligare föreslagit, att bestämmelser, motsvarande såväl de uti kungl. breven den 22 januari 1915 och den 20 januari 1917 meddelade som de, vilka eventuellt tillkomme angående extra anställningspremier, måtte utfärdas att gälla beträffande värnpliktig, vilken under utbildningsåret 1915—1916 genomgått fullständig soldatutbildning och under innevarande utbildningsår — vad infanteriet anginge före den 1 juli 1917 — vunne annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, där vederbörande undergått soldatutbildning.

Inskränkning
i kommen-
deringar utom
truppför-
banden m. m.

I ändamål att minska den trängande underbefälsbristen under nästkommande utbildningsår hava de sakkunniga ifrågasatt, huruvida icke, oaktat därmed förenade olägenheter, under nästkommande år underofficersskolorna vid samtliga eller vissa truppslag borde inställas, eller inskränkning i antalet kommenderingar i desamma göras. En dylik åtgärd borde dock icke hindrande få inverka på befordran till underofficer av därtill i övrigt lämpliga furirer.

Därest inkallelse av s. k. A-klassare fortfarande skulle äga rum enligt § 28 värnpliktslagen, borde tagas under omprövning, huruvida icke en fördelning av desamma borde ske till tjänstgöring vid olika

truppförband, avpassad med hänsyn till den rådande tillgången på fast anställd manskapspersonal vid desamma. Tillgången på dylika värnpliktiga vore nämligen olika inom olika inskrivningsområden.

För att vid specialtruppslagen erhålla ökad tillgång på icke vapenföra föresloge de sakkunniga, att dylika värnpliktiga, tillhörande årsklasserna 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 och 1915, som tilldelats rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen, måtte, med undantag av dem, som omförmäldes i § 27 mom. 2. B, C och D värnpliktslagen, inkallas att under åren 1917 och 1918 tjänstgöra en var under högst 60 dagar.

Då de sakkunniga icke ansåge ovan omförmälda åtgärder tillräckliga för att säkerställa behovet, hava de ytterligare föreslagit, att vapenföra värnpliktiga, tillhörande årsklassen 1916, vilka vid fotfolket, rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna hösten 1916 och vid trängen våren 1917 påbörjat sin första tjänstgöring, måtte, med undantag av dem, som omförmäldes i § 27 mom. 1. B, C och D värnpliktslagen, till det antal, som erfordrades för täckande av nuvarande och under innevarande år uppkommande vakanser bland de uti vederbörliga truppförbands stater upptagna manskapsbeställningar, utom musikmanskap, kvarhållas i oavbruten tjänstgöring:

Uttagning av
vapenföra
värnpliktiga.

vid fotfolket under tiden högst till och med den 4 maj 1918;

vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna under tiden högst till och med den 4 juni 1918; och

vid trängen under tiden högst till början av repetitionsövningarna vid vederbörligt truppförband 1918.

Uttagningen av ifrågavarande värnpliktiga borde verkställas av inskrivningsrevisionen och tillgå på närmare angivet sätt.

De enligt ovan till särskild tjänstgöring utöver den i värnpliktslagen § 27 föreskrivna uttagna värnpliktiga borde under densamma — förutom naturaförmåner enligt § 35 värnpliktslagen — erhålla ersättning i penningar i likhet med värnpliktiga, inkallade jämlikt § 28 samma lag. Härav föranledda kostnader syntes kunna utgå från uppkomna besparingar å anslaget till avlöning och rekrytering m. m.

Förmåner.

3. Myndigheternas yttranden över de sakkunnigas förslag.

Mot förslaget till omorganisation av underbefälsinstitutionen och åtgärder till förbättrande av manskapsrekryteringen hava de i ärendet hörda myndigheterna, med nedan angivna undantag, i huvudsak icke

Förslaget till
omorganisa-
tion av under-
befälsinstitu-
tionen m. m.

haft något att erinra, utan uttalat sin fulla anslutning till förslagets grundprinciper. Mot vissa detaljer uti förslaget hava en del mindre anmärkningar blivit gjorda, vilka jag dock icke finner anledning att nu närmare beröra.

Chefen för generalstaben har ansett det icke vara säkert, att de sakkunnigas förslag rörande volontärinstitutionens upphävande och ersättande med uttagning av dels frivilliga, dels värnpliktiga underbefälselever enbart bleve till fördel. En kvantitativ förbättring, som icke på annat sätt kunde tryggas, skulle förslaget visserligen medföra, men det kunde befaras, att vid livgardesregementena och Gottlands infanteriregemente samt vid specialtruppslagen för underbefälsutbildning lämpliga värnpliktiga komme att uttagas för tjänstgöring som vaktmanskap, hästskötare m. m. Därigenom skulle visserligen specialtruppslagen alltid få sina krav fyllda, men infanteriet skulle bli lidande och dess underbefälselever sjunka i kvalitet, oaktat just detta vapenslags höjande vore det viktigaste. På grund härav kunde förslagets tillämpning i nu berörda hänseende tillstyrkas endast beträffande infanteriet, utom vad anginge ovan angivna regementen.

Inspektören för infanteriet har ansett, att grundprinciperna för de sakkunnigas förslag visserligen vid första påseendet kunde synas tilltalande, men vid närmare prövning av desamma och därmed sammanhängande förhållanden kunde man knappast undertrycka den farhågan, att det kunde vara med vissa vanskligheter förenat att på tvångets väg skaffa sig yrkesunderbefäl, och att förfaringssättet kunde hava konsekvenser av icke odelat fördelaktig beskaffenhet. Utsträckningen av tjänstgöringsskyldigheterna och gränserna härför måste noga avvägas och bestämmas, så att man icke pålade vissa värnpliktsgrupper över hövan stora personliga uppoffringar. Ginge man för hårt fram, kunde bakslag följa, varmed åtskilliga avsevärda olägenheter kunde vara förenade. Omsorgerna om antagandet av rekryter på frivillighetens väg kunde befaras komma att i större eller mindre grad slappas, genom att behovet kunde fyllas med lagens hjälp, och olika landsändar (inskrivningsområden) komme att på väsentligen olika sätt drabbas av den ökade tjänstgöringsskyldigheten. De föreslagna grundprinciperna syntes följaktligen vara i behov av en viss modifikation och begränsning. I betraktande härav skulle kunna sättas i fråga, huruvida det icke kunde vara ändamålsenligt och möjligt att för närvarande avse ett provisorium, som avhjälpte rekryteringssvårigheterna för tillfället, så att frågan i sin helhet kunde ytterligare utredas och begrundas samt i hela sin omfattning skärskådas ur samtliga de synpunkter, som borde beaktas.

Arméförvaltningen har förklarat, att tillämpningen av förslagets grundprinciper uppenbarligen innebäre den enda utvägen för vinnande av full säkerhet för, att arméns underbefälsbehov i varje fall skulle kunna fyllas. Ett genomförande av förslaget om vissa värnpliktigas tvångsuttagning för tjänstgöring som underbefäls elever skulle dock hava till följd, att dessa värnpliktiga skulle få en så väsentlig förlängning av tjänstgöringstiden utöver den vanliga vid respektive truppslag, att de i förhållande till övriga värnpliktiga vid truppslaget skulle intaga en alldeles särskild ställning. Den ökade värnpliktstjänstgöring, som vissa värnpliktsgrupper nu vore underkastade, vore av väsentligt kortare varaktighet och hade betingats av nödvändigheten att vid mobilisering hava tillgång till erforderligt befäl ävensom att tillgodogöra försvaret den yrkesduglighet, som innehades av värnpliktiga med kvalificerad högre allmänbildning, men den nu föreslagna uttagningen avsåge icke blott mobiliseringsbehovet, utan även behovet av instruktörer för fredsutbildningen. I betraktande härav syntes önskvärt, om någon annan utväg kunde finnas för ernåendet av det högst viktiga ändamål, varom vore fråga. En fortsatt tillämpning av de nuvarande rekryteringsbestämmelserna kunde visserligen i framtiden lika litet som nu förväntas komma att säkerställa rekryteringen, men det kunde ifrågasättas, om icke genom vissa förbättringar i dessa bestämmelser samt andra särskilda åtgärder förbättring i det nuvarande tillståndet skulle kunna vinnas. För detta ändamål föresloges: anställningspremier icke blott till värnpliktiga, som under tjänstgöring som sådana toge fast anställning, utan även till andra anställningsvilliga, rekapitulationspremier, nedsättning i den tid, som för närvarande vore stadgad såsom villkor för volontärers vinnande av civilanställning vid postverket och vid statens järnvägar, utsträckande av möjligheten att erhålla civilanställning även till andra statens verk och eventuellt till kommunala inrättningar eller särskilda koncessionerade enskilda företag. Även syntes böra beaktas den lockelse till inträde i armén, som skulle vinnas, om antalet underofficersbeställningar kunde på lämpligt sätt ökas. Med dessa uttalanden i fråga om möjligheterna att med bibehållande i huvudsak av det nuvarande rekryteringssättet förbättra detsamma hade emellertid icke avsetts annat än att angiva några av de riktlinjer, efter vilka en dylik förbättring skulle kunna sökas, under förutsättning, att det av de sakkunniga föreslagna sättet för frågans lösning icke funnes böra följas. Allenast detta sätt kunde nämligen anses fullt betryggande för säkerställande av arméns underbefälsbehov.

Vad de sakkunniga anført rörande civilanställningen har vunnit anslutning från de flesta i ärendet hörda myndigheter. Sålunda har framhållits, att ett fullt genomfört civilanställningssystem vore den enda kvalitativt och kvantitativt fullt betryggande grund, på vilken man kunde bygga frivilligt åtagande i erforderlig utsträckning av den längre tjänstgöring, som underbefälsutbildningen krävde, och att därför lösandet av civilanställningsfrågan vore huvudsaken för ett slutgiltigt ordnande av manskapsrekryteringen vid armén.

Förslaget till tillfälliga åtgärder för avhjälpande av bristen på fast anställd manskapspersonal under utbildningsåret 1917—1918.

Beträffande förslaget till tillfälliga åtgärder för avhjälpande av bristen på fast anställd manskapspersonal under utbildningsåret 1917—1918, hava samtliga i ärendet hörda myndigheter med undantag av chefen för andra arméfördelningen och arméförvaltningen, för vilkas yttrande i det följande närmare redogöres, uttalat sin anslutning till förslaget, i vad det avser att genom kvarhållandet i förlängd tjänstgöring av värnpliktiga utav 1916 års klass trygga behovet av utbildad manskapspersonal under nästkommande utbildningsår, i den mån detta behov icke på frivillighetens väg kunde fyllas. I övrigt hava följande erinringar blivit gjorda.

De föreslagna åtgärderna hava av *chefen för generalstaben* tillstyrkts endast i vad desamma avse infanteriet utom livgardesregementena och Gottlands infanteriregemente. Beträffande specialtruppslagen hade han, då förslaget endast avsåge provisoriska åtgärder, intet att erinra, därest vederbörande truppslagsinspektörer funne desamma erforderliga. Någon indragning eller inskränkning av underofficersskolorna under nästkommande år borde dock icke förekomma.

Chefen för första arméfördelningen har framhållit, att därest rekapitulations- och anställningspremierna, på sätt som föreslagits, proportionsvis höjdes allt efter vakansernas storlek, det kunde inträffa, att det bleve ekonomiskt fördelaktigare för t. ex. en furir vid ett regemente med fåtal vakanser (och sålunda låga rekapitulationspremier) att taga avsked från detsamma för att söka ny anställning vid ett annat regemente med stor vakanssiffra (och höga anställningspremier).

Korpral, som genomgått godkänd furirsutbildning, borde vid rekapitulation jämnställas med furir i fråga om rekapitulationspremiens storlek.

Att nästkommande år helt och hållet inställa vissa underofficersskolor vore icke lämpligt. Däremot borde en efter befälstillgången vid de olika truppförbanden lämpad begränsning av kommenderingar till dylika skolor kunna med fördel ske.

Inkallelse av icke vapenföra, som ju icke i någon form varit berörda av de sedan 1914 pågående krigsinkallelserna, syntes vara en synnerligen lämplig åtgärd, då det gällde att råda bot mot den kännbara bristen på stamanställda icke minst vid kavalleriet.

Chefen för andra arméfördelningen har ifrågasatt, huruvida de av de sakkunniga fixerade minimibeloppen för rekaptulations- och anställningspremier skulle visa sig effektiva, och därför föreslagit en höjning av rekaptulationspremien för furir till 500 kronor för två år och 250 kronor för ett år samt av anställningspremien för f. d. fast anställda till 400, respektive 200 kronor. Förslaget att rekaptulations- och anställningspremierna skulle göras beroende av vid vederbörande truppförband befintliga vakanser skulle endast obetydligt komma att underlätta rekryteringen vid de regementen, där högre premier erhöles, men skulle medföra, att vid regementen, som finge de minsta premiebeloppen, rekaptulationen skulle försvåras. Ifrågavarande premier liksom även anställningspremierna för värnpliktiga borde därför utgå med samma belopp inom hela armén.

I betraktande av underofficersskolornas stora betydelse såväl för det äldre underbefälets duglighet som ock för rekryterings förbättrande syntes det tvivelaktigt, huruvida ett inställande av dessa skolor nu — sedan de väl kommit i gång — skulle motväga den relativt obetydliga ökningen av befälskrafterna vid truppförbanden.

Inkallande av A-klassare i större utsträckning än hittills skett vore icke lämpligt, enär benägenheten för fast anställning därigenom skulle minskas.

Inkallelse av icke vapenföra till den omfattning, de sakkunniga föreslagit, kunde nog i och för sig synas lämpligt, men det kunde dock ifrågasättas, huruvida fördelarna därav tillräckligt motiverade införandet av en särskild undantagslag.

Det syntes vidare tvivelaktigt, om de värnpliktiga av 1916 års klass, som enligt förslaget skulle kvarhållas i omkring $6\frac{1}{2}$ månaders förlängd tjänstgöring, under denna tid skulle kunna utbildas till och tjänstgöra som *dugliga* instruktörer. Då dessutom en slutgiltig lösning av underbefälsfrågan — och därmed sammanhängande eventuell tvångsuttagning av värnpliktiga till förlängd underbefälsutbildning — icke torde kunna vinnas annat än i samband med en revision av härordningen, syntes de sakkunnigas förslag om en för tillfället gällande förlängning av tjänstgöringstiden för en kategori av värnpliktiga till att omfatta större dagantal, än värnpliktslagen hittills föreskrev för någon annan kategori, knappast rimligt.

Jämväl *chefen för tredje arméfördelningen* har ansett ett inställande av underofficersskolorna under nästkommande år olämpligt. Möjligen kunde antalet elever begränsas i ungefär den utsträckning, som för innevarande år vore gällande.

Vid kavalleriet vore det icke tillräckligt, att värnpliktiga av 1916 års klass kvarhölls allenast till de första dagarna i juni, utan borde kvarhållandet utsträckas till reservtruppövningens början, d. v. s. till mitten av juni, varjämte dels inkallelse ånyo borde få äga rum efter reservtruppövningens slut, dels förnyat kvarhållande borde få ske efter regementsövningarnas slut.

De till instruktörstjänst kvarhållna värnpliktiga borde erhålla vice korprals avlöning och icke krigsavlöning.

Chefen för fjärde arméfördelningen har avstyrkt det ifrågasatta inställandet av underofficersskolorna, men ansett, att antalet till sådan skola beordrade elever kunde och borde även för nästkommande, i likhet med vad fallet vore för innevarande utbildningsår, bestämmas efter tillgången på underbefäl vid truppförbandet. I sådant fall borde dock även lättas på den fastställda fordran på genomgående av dylik skola för befordran till underofficer.

Att fortfarande i större utsträckning inkalla s. k. A-klassare vore icke tilltalande, enär detta för visso icke bidroge till att underlätta den frivilliga rekryteringen. Däremot tillstyrktes på det livligaste inkallandet av icke vapenföra av äldre årsklasser till specialtruppslagen. Kavalleriets och artilleriets manskap vore för närvarande så betungat av hästvård och handräckning, att den rent militära utbildningen bleve på ett ur tjänstens synpunkt högst betänkligt sätt tillbakasatt. Allt vad som kunde göras för att råda bot härför måste därför ske.

Chefen för femte arméfördelningen har ansett, att lega borde utbetalas, även om rekapitulationspremie erhöles, alldenstund rekapitulat en gång tagit anställning under förutsättning av legas erhållande vid rekapitulering. Därjämte syntes rättvisan bjuda, att rekapitulationspremier utginge retroaktivt från innevarande års början, således jämväl för dem, som, redan innan bestämmelser om dylika premier bleve utfärdade, hade rekapitulerat från den 1 nästkommande november. Om möjligt borde föreskrifter i sådan syfte komma till stånd omedelbart, så att rekapitulationen från den 1 maj därav bleve påverkad, vilket vore mycket behöfligt. Detta gällde även om extra anställningspremier. Samtliga under innevarande utbildningsår i första tjänstgöring varande värnpliktiga, som tagit eller toge fast anställning vid armén (med undantag av musikvolontärer), borde komma i åtnjutande därav.

Det vore nämligen angeläget att söka förebygga varje ojämnt verkande bestämmelse, som i manskapets ögon kunde te sig som en orättvisa.

Att inställa underofficersskolorna vore icke att tillråda, men möjligen borde tagas under omprövning att inskränka antalet dit kommande derade.

Ökad inkallelse av A-klassare kunde icke tillstyrkas med hänsyn till en dylik åtgärds ofördelaktiga inverkan på den frivilliga rekryteringen. Vad däremot anginge inbeordrandet av äldre årsklasser icke vapenföra, kunde det ifrågasättas, huruvida icke även infanteriets icke vapenföra av årsklasserna 1909—1915 borde tagas i anspråk, varvid en stor del av dessa borde kunna beordras till tjänstgöring vid de beridna truppförbanden, där ett stort antal icke vapenföra erfordrades.

De till förlängd tjänstgöring uttagna värnpliktigas förmåner borde göras lika med motsvarande förmåner för de värnpliktiga av 1916 års klass, som tagit eller toge fast anställning, d. v. s. menig volontärs avlöning till den 1 november och därefter vicekorprals jämte det belopp av den lägsta anställningspremien, som svarade mot den extra tjänstgöringstidens längd. Enär ifrågavarande tjänstgöring berörde fredsutbildning, syntes det vidare lämpligt att sammanställa den med inkallelse enligt § 28 värnpliktslagen och på grund därav bestämma avlöningen i likhet med under krigstjänstgöring. Slutligen borde tagas under övervägande, huruvida icke dessa värnpliktiga borde befrias från åtminstone den ena av dem åliggande repetitionsövningar.

Chefen för sjätte arméfördelningen har framhållit, att tillfälliga åtgärder för avhjälpande av bristen på såsom instruktörer användbar manskapspersonal under nästkommande utbildningsår vore oavvisligen nödvändiga, därest en tillfredsställande utbildning av de värnpliktiga skulle kunna ernås. Vidtoges icke kraftiga dylika åtgärder, bleve förhållandena på vissa håll sådana, att ett ordnat bedrivande av tjänsten äventyrades. Vid ett av fördelningens infanteriregementen funnes för närvarande bland underbefäl och meniga (med undantag för musiken) icke mindre än 119 vakanser, och vore antalet fast anställda rekryter endast 13.

Utdelandet av rekapitulations- och anställningspremier i enlighet med de sakkunnigas förslag syntes lämpligt, men borde premierna för rekapitulation och förnyad anställning av f. d. fast anställt underbefäl på ett år och på ett halft år sättas högre, än vad de sakkunniga föreslagit. Erfarenheten visade nämligen, att förnyad anställning på sagda tidsperioder, isynnerhet på ett halft år, för vederbörande varit mest tilltalande.

Att inställa underofficersskolorna nästkommande år syntes icke lämpligt, men däremot borde från truppförband, som hade ringa tillgång på instruktörer, till dylik skola beordras endast ett fåtal elever.

Ett ökat antal icke vapenföra vid specialtruppslagen, särskilt vid kavalleriet, vore önskvärt med hänsyn till hästvärden och det nuvarande stora antalet vakanta meniga. Kunde icke de sakkunnigas förslag i detta avseende genomföras, måste icke vapenföra från infanteriregementena beordras till kavalleriet, enär skötseln av hästarna med den under nästa utbildningsår påräkneliga manskapsstyrkan eljest skulle inverka allt för hindrande på utbildningen. För infanteriet skulle dock en dylik åtgärd vara förenad med olägenheter, enär vapenföra i så fall måste beordras till handräckningsgöromål m. m.

Det föreslagna kvarhållandet av vissa värnpliktiga i förlängd tjänstgöring vore under nuvarande förhållanden oavvisligen nödvändigt. Vid ett av arméfördelningens infanteriregementen hade vakanserna bland stamanställda icke kunnat nedbringas under 58 procent, oaktat anställningspremier jämlikt kungl. brevet av den 1 december 1916 kunnat utbetalas åt f. d. fast anställt underbefäl till belopp av icke mindre än 700 kronor för minst 2 års anställning. Mera effektiva åtgärder än premier vore sålunda oeftergivliga beträffande sjätte arméfördelningens truppförband, såvida en ordnad utbildning skulle kunna bedrivas och truppförbanden hållas fältdugliga. Genom de föreslagna lagbestämmelserna jämte övriga föreslagna åtgärder torde emellertid tillgången på instruktörer för nästkommande utbildningsår bli tryggsamma.

Militärbefälhavaren på Gottland har anfört, att därest vid en kommande demobilisering ett allmänt avskedstagande av volontärunderbefälet komme att äga rum vid Gottlands infanteriregemente och Gottlands artillerikår, särskilda och kanske blott för dessa truppförband gällande föreskrifter rörande rekapitulation bleve erforderliga.

Beträffande de föreslagna anställnings- och rekapitulationspremierna har *inspektören för infanteriet* framhållit nödvändigheten av, dels att föreskrifterna så avvägsdes och avfattades, att de över allt ledde till ändamålet (sålunda icke hjälpte på ett håll och stjälpde på ett annat), dels att desamma i tid kungjordes, enär de eljest förlorade i effektivitet.

De sakkunnigas framställning om inställandet av underofficersskolorna under nästkommande år måste bestämt avstyrkas. Den omständigheten, att infanteriets underofficersskola icke fått träda i verksamhet från och med år 1916, utan först år 1917 och då uti en mindre omfattning, än vad som avsetts uti 1914 års härordningsproposition,

kunde icke sägas hava främjat volontärrekryteringen vid nämnda truppslag.

Vad beträffade kvarhållandet av värnpliktiga utav 1916 års klass, komme de sakkunnigas förslag härutinnan att verka ojämnt inom olika inskrivningsområden och därför att kännas orättvist. Fastställdes, i syfte att ernå en jämn uttagning, endast vissa procent värnpliktiga inom varje inskrivningsområde, som skulle kvarhållas i tjänst, bleve det alltid svårt att uttaga just dessa procent. Lämpligaste utvägen syntes därför vara att i tjänst kvarhålla samtliga »underbefäl och fackmän», då hela denna värnpliktsgrupp komme att erhålla förlängd tjänstgöring. Därigenom skulle man kunna erhålla icke blott ökat antal infanteriunderbefäl i vanlig mening (samtidigt med instruktörstjänsten korpralsutbildning, så långt ske kunde), utan även ett väsentligt ökat antal kulspruteunderbefäl ävensom signal- och belysningsunderbefäl, vartill komme, att utbildningen av värnpliktiga kommissarier skulle avsevärt förbättras. Det vore av synnerlig vikt, att systemet för kvarhållande i tjänst komme att verka fullt jämnt och följaktigen i möjligaste mån rättvist. Det borde också tagas under övervägande, huruvida icke de kvarhållna borde tilldelas ersättning, motsvarande vicekorprals avlöningsförmåner.

Inspektören för kavalleriet har ansett, att rekapitulations- och anställningspremier även borde utgå till remontryttare, som rekapitulerade eller toge förnyad anställning.

Vad de sakkunniga anført rörande inskränkning i kommenderingar utom truppförbanden, tillstyrktes på det livligaste. Sålunda borde framför allt underofficersskolan inställas. Även borde kommendering av instruktörer i hästskötsel från kavalleriet till infanteriet upphöra och ordonnansernas antal minskas till minsta möjliga.

Att inkalla erforderligt antal icke vapenföra värnpliktiga, tillhörande äldre årsklasser, syntes vara ett mycket gott uppslag.

Även *generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet* har funnit förslaget att vid specialtruppslagen för angivet ändamål inkalla visst antal icke vapenföra värnpliktiga ändamålsenligt. Till dylik inkallelse borde i första hand ifrågakomma sådana icke vapenföra värnpliktiga, vilka på grund av 1912 års riksdags beslut endast varit underkastade 182 dagars tjänstgöring. Inkallelse av s. k. A-klassare borde däremot hållas inom gränsen för behovet av underbefäl vid de för neutralitetsskyddet organiserade avdelningarna, enär dessa värnpliktiga redan varit relativt hårt betungade enligt § 28 värnpliktslagen och ett ytterligare betungande kunde ogynnsamt inverka på rekryteringsvilligheten.

Ett inställande av underofficerssskolan utbildningsåret 1917—1918 vore, vad artilleriet anginge, en av de åtgärder, som i första hand borde och utan avsevärda olägenheter kunde vidtagas för att minska den under utbildningsåret motsedda underbefälsbristen. Detta skulle emellertid förutsätta, att befordran till underofficer tillsvidare finge ske jämväl av sådana furirer, som tillgodogjort sig underofficersutbildningen enligt de före år 1916 gällande bestämmelserna, oaktat de icke genomgått den nya underofficerssskolan. Ett dylikt medgivande skulle på ett fördelaktigt sätt inverka på rekapitulationsvilligheten hos äldre för befordran fullt lämpliga furirer.

Det syntes vidare böra tagas under omprövning, huruvida icke befordran till furir av 2. klassen borde medgivas sådant manskap, som genomgått korprals- (konstapels-) utbildning och under utbildningsåret 1917—1918, i stället för genomgången furirsutbildning, med godkända vitsord förrättat underbefäls- och instruktörstjänst och därjämte förbundit sig till rekapitulation för ytterligare minst ett åf. Genom ett dylikt, redan för de två sista åren lämnat medgivande skulle utbildningsarbetet vid truppförbanden tillföras ett avsevärt antal lämpliga instruktörer.

Inspektören för trängen har beträffande det föreslagna kvarhållandet av värnpliktiga av 1916 års klass frambållit, att det syntes möjligt att vid midsommaren år 1918, då de vapenföra studenterna av årsklassen 1917 från studentkompaniet återginge till tjänstgöring vid respektive kårer, minska antalet till instruktörstjänst uttagna värnpliktiga, och att följaktligen de föreslagna bestämmelserna möjligen borde ändras i anledning härav.

Chefen för fortifikationen har ansett sig böra särskilt understryka de fördelar, som i flera hänseenden skulle vinnas, genom att ingenjörtrupperna tilldelades ett större antal icke vapenföra värnpliktiga.

Slutligen har *arméförvaltningen* anført följande: Under förutsättning att de av arméförvaltningen angivna synpunkterna i dess utlåtande rörande de sakkunnigas förslag till omorganisation av underbefälsinstitutionen m. m. skulle vinna beaktande och föranleda därtill, att förslag till författningsbestämmelser rörande den ifrågasatta tvångsuttagningen av värnpliktiga för tjänstgöring såsom underbefälslever icke skulle komma att underställas riksdagen, syntes icke erforderligt avgiva något särskilt yttrande rörande förslaget angående utsträckt tjänstgöringsskyldighet för vissa hären tilldelade värnpliktiga. I anledning härav hade yttrandet begränsats till de sakkunnigas förslag till åtgärder för möjliggörande av ökad fast anställning på frivillighetens väg.

Vad anginge förslaget att söka anställa värnpliktiga, som under utbildningsåret 1915—1916 fullgjort sin första värnpliktstjänstgöring, så vore däremot intet att erinra. Beträffande sålunda anställda torde bestämmelserna i de av de sakkunniga åberopade kungl. breven den 22 januari 1915 och den 20 januari 1917 samt i kungl. brevet den 1 december 1916 angående utbetalande av anställningspremier vid Fälttelegrafkåren böra givas motsvarande tillämpning. Med hänsyn till riksdagens beslut angående ändamålet med anslaget till anställnings- och avskedspremier, i vad det avsåge förstnämnda slags premier, torde emellertid förslaget i denna del böra föranleda till en framställning till riksdagen därom, att från nämnda anslag finge, oberoende av nämnda beslut, utgå anställningspremier till ifrågavarande under 1915—1916 utbildade värnpliktiga utan hinder därav, att de icke tagit fast anställning under tiden då de tjänstgjort som värnpliktiga. Någon höjning av nämnda anslag erfordrades icke på grund av ett dylikt medgivande, ej heller för täckande av den ökade kostnad, som skulle uppstå, därest extra anställningspremier på grund av de sakkunnigas därom gjorda förslag medgäves utgå till värnpliktiga, som toge anställning under pågående värnpliktstjänstgöring, ävensom till sådana värnpliktiga, som väl icke vid anställningens början vore i tjänstgöring men under utbildningsåret 1915—1916 fullgjort sin första värnpliktstjänstgöring. Anslaget till anställnings- och avskedspremier, som för år 1916 beräknats till 367,200 kronor, hade på grund av de inskränkande bestämmelser, som meddelats rörande avskedspremiernas utgående samt till följd utav den obetydliga rekryteringen icke tagits i anspråk till större belopp än 83,249 kronor 76 öre.

Vad de sakkunniga föreslagit om utbetalande av särskilda rekapi-tulationspremier till för närvarande fast anställt manskap, som befunnes villigt att från och med den 1 november 1917 taga förlängd anställning, likasom även förslaget om tilldelandet av särskilda anställningspremier åt f. d. fast anställt underbefäl, som innevarande år toge fast anställning, funne arméförvaltningen sig böra tillstyrka. Dock kunde icke förordas att, såsom förslaget avsåge, de ifrågasatta rekapi-tulations- och anställningspremierna skulle utgå i stället för lega och bestridas av tillgängliga rekryteringsmedel m. m. De sakkunnigas förslag i detta hänseende vore nämligen grundat på den förutsättningen, att den personal, som under innevarande höst rekapitulerade eller toge fast anställning, skulle från och med år 1918 inskrivas såsom underbefälselever med de särskilda förmåner, som upptagits i de sakkunnigas förslag till underbefälsinstitutionens omorganisation m. m. Arméförvaltningen ansåge sig

* i stället böra föreslå, att rekapitulanter ävensom ånyo i tjänst antaget f. d. fast anställt underbefäl, i likhet med övrig personal, som vunne fast anställning under innevarande år, bibehållas vid rätten att, utöver eventuellt ifrågakommande premier uppbära lega enligt de bestämmelser, som beträffande användningen av truppförbanden tillkommande medel för ordinarie rekryteringskostnader vore meddelade i kungl. breven den 14 mars 1902° och den 20 maj 1904 och beträffande de medel, som under avlöningsanslaget för år 1917 och 1918 vore eller bleve beräknade för ytterligare rekryteringskostnader, efter samma grunder, som fastställts i kungl. breven den 4 augusti och den 1 december 1916 och det däri åberopade kungl. brevet den 6 september 1907.

Ehuru en rekapitulant eller nyanställd enligt berörda bestämmelser kunde påräkna att uppbära en lega för två års anställning av omkring 50 kronor, ansåge arméförvaltningen, att någon nedsättning i beloppen av de utav de sakkunniga ifrågasatta rekapitulations- och anställningspremierna icke borde förekomma. Dessa belopp torde nämligen vara de lägsta, som kunde ifrågasättas för det fall, att de sakkunnigas förslag om rekryteringssättets fullständiga omläggning från och med 1918 icke föranledde någon åtgärd. Då emellertid de sakkunnigas förslag vore grundat på den förutsättningen, att deras hemställan rörande örevarande organisationsfrågas definitiva ordnande från och med 1918 skulle kunna vinna tillämpning, syntes det arméförvaltningen, som om för rekryteringens behöriga förbättrande två-årspremier borde beräknas icke blott för furirer, som rekapitulerade innevarande år och f. d. fast anställt underbefäl, som under året kunde vinna anställning såsom furirer, utan jämväl för manskap, som rekapitulerade eller anställdes i lägre underbefälsgrader. Med bibehållande av de utav de sakkunniga föreslagna premiebeloppen för furirer av 300 kronor, respektive 250 kronor för två års och 125 kronor respektive 100 kronor för ett års anställning föresloges, att för annat underbefäl än furirer rekapitulationspremiern bestämdes till 250 kronor för två års och till 100 kronor för ett års anställning samt anställningspremiern för f. d. fast anställt manskap till 200 kronor för två års och 75 kronor för ett års anställning. Då bestämmelserna i kungl. brevet den 22 januari 1915 angående utbetalande av anställningspremier till i tjänstgöring varande värnpliktiga, enligt vilket som villkor för premiens erhållande uppställts kravet på respektive minst två års eller ett års anställning, givit anledning till den tolkning, att den, som icke vid början, utan först under loppet av ett utbildningsår ingått i den fasta anställningen, skulle få premie, även om hans anställning allenast räckte till slutet

av vederbörligt utbildningsår, men bestämmelsernas syfte givetvis varit, att anställningen skolat räcka fulla två (eventuellt ett) år om 12 månader, borde såsom villkor för de nu ifrågasatta premiernas utgående fordras en anställningstid av minst 12 månader för ett-årspremien och minst 24 månader för två-årspremien. I överensstämmelse härmed hemställdes jämväl om sådan ändring i fråga om de premiebelopp, som de sakkunniga föreslagit för rekapitulation eller för förnyad anställning av f. d. fast anställt underbefäl på tid av mindre än ett år, att dessa belopp skulle utgå för månad räknat sålunda: då ettårspremien vore 125 kronor med 10 kronor för månad, då premien vore 100 kronor med 8 kronor för månad, och då premien vore 75 kronor med 6 kronor för månad.

I likhet med de sakkunniga ansåge arméförvaltningen, att de föreslagna beloppen av rekapitulationspremierna och de särskilda anställningspremierna för f. d. fast anställt underbefäl borde hos riksdagen äskas endast såsom minimibelopp med rätt för Kungl. Maj:t att enligt särskilda bestämmelser för de särskilda truppförbanden höja desamma i proportion till vakansernas antal. Dessutom borde något belopp reserveras att av Kungl. Maj:t disponeras för särskilda fall.

Rörande den kostnad, som skulle uppstå för beredande av rekapitulations- och anställningspremier, kunde givetvis några noggranna beräkningar icke uppgöras. Under förutsättning emellertid, att av hela det antal underbefälsbeställningar, som enligt den av de sakkunniga uppgjorda ovan intagna tabellen den 1 februari 1917 vore vakanta, eller 1,169 beställningar, 50 procent komme att under senare delen av innevarande år besättas med rekapitulanter eller f. d. fast anställt underbefäl, och under antagande tillika, att premiernas minimibelopp komme att uppgå till i genomsnitt 200 kronor för man, men att detta genom höjning till följd av större antal vakanser vid truppförbanden än 20 procent i verkligheten komme att uppgå till omkring 300 kronor för man, skulle kostnaden kunna upptagas till $(1,169/2 =) 585 \times 300 \text{ kronor} = 175,500 \text{ kronor}$. Med tillägg av de ytterligare medel, som, enligt vad ovan nämnts, borde beräknas stå till förfogande för särskilda fall, torde dock den sammanlagda kostnaden kunna antagas stanna vid ett belopp av 250,000 kronor.

I fråga om de medel, från vilka premierna borde utgå, hade de sakkunniga föreslagit, att för ändamålet borde aulitas redan beviljade rekryteringsmedel eller, i den mån dessa ej bleve för ändamålet tillräckliga, fjärde huvudtitelns allmänna besparingar. Då arméförvaltningen emellertid icke funnit sig böra förorda några väsentligen ändrade

grunder för användningen av de medel, som vore beräknade för ordinarie rekryteringskostnader och för ytterligare rekryteringskostnader, kunde denna de sakkunnigas hemställan icke tillstyrkas.

Då vidare riksdagen redan skulle hava fattat beslut angående uppförandet i riksstaten för år 1918 av anslaget till anställnings- och avskedspremier, syntes det, oaktat sagda anslag icke torde komma att annat än till mindre del tagas i anspråk för sitt ändamål, icke lämpligt att numera göra någon framställning till innevarande års riksdag, att anslaget skulle anlitas för bestridande av den del av kostnaderna för nu ifrågasatta rekapitulations- och anställningspremier, som komme att utbetalas först år 1918. Än mindre syntes motsvarande framställning böra avlätas i fråga om de på år 1917 belöpande premiekostnadernas utbetalande från detta års anslag till anställnings- och avskedspremier. På grund av vakansernas storlek torde emellertid, utan någon förhöjning i avlöningsanslaget, kostnaderna i fråga kunna anvisas från detta anslag.

I detta sammanhang ansåge sig arméförvaltningen böra framhålla, att ehuru i 1916 års riksstat posterna till ordinarie rekryteringskostnader och till ytterligare rekryteringskostnader varit beräknade till respektive 229,433 kronor 34 öre och 200,000 kronor, utgifterna å desamma uppgått till allenast respektive 122,123 kronor 67 öre och 147,580 kronor 77 öre.

Departementschefens yttrande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, förefinnes ett mycket stort antal vakanser uti manskapsbeställningarna vid flertalet av arméns truppförband. Med hänsyn till de betydande svårigheter för en tillfredsställande rekrytering av dessa beställningar, som, enligt vad de sakkunniga påvisat och de i ärendet hörda myndigheterna ytterligare framhållit, för närvarande äro för handen, torde det vara oundgängligen nödvändigt att vidtaga särskilda åtgärder för att i möjligaste mån säkerställa rekryteringen. De förslag, som de sakkunniga i sådant syfte avgivit, torde otvivelaktigt innebära en effektiv utväg att tillförsäkra armén nödig tillgång på underbefäl och utbildad manskapspersonal i övrigt. Då emellertid dessa förslag avse att, i den mån vakanserna uti manskapsbeställningarna icke kunna fyllas på frivillighetens väg, tillgripa uttagning av i tjänstgöring varande värnpliktiga och ålägga de uttagna en värnpliktsjänstgöring, som i varje fall bleve längre och i vissa fall avsevärt längre, än några andra värnpliktsgrupper

för närvarande äro underkastade, synes en dylik åtgärd i betraktande av dess konsekvenser icke böra tillgripas förr, än varje möjlighet att på frivillighetens väg åstadkomma en förbättring i läget synes utsluten. Jag finner mig därför icke böra för närvarande biträda de sakkunnigas förslag i berörda hänseende och följaktligen ej heller den i sammanhang därmed av de sakkunniga föreslagna omorganisationen av underbefälsinstitutionen jämte härav beroende åtgärder. Av enahanda skäl anser jag förslaget att till minskande av de olägenheter, som särskilt vid specialtruppslagen göra sig gällande genom bristen på fast anställd manskapspersonal, inkalla äldre årsklasser icke vapenföra värnpliktiga till tjänstgöring för närvarande icke böra föranleda någon åtgärd.

De utvägar för åstadkommande av en förbättrad manskapsrekrytering, som under sådana förhållanden återstå att pröva, anser jag vara i första hand *avvägbringande av en ordnad och lämpligt avvägd civilanställning för uttjänt manskap* och vidare *beredande av ökade ekonomiska förmåner för det fast anställda manskapet*.

Inom ett flertal utländska arméer är underbefälsrekryteringen huvudsakligen grundad på utsikten till fördelaktig civilanställning efter avslutad militärtjänst, och har detta visat sig utgöra ett effektivt medel att påverka rekryteringen. De sakkunniga hava även kraftigt framhållit civilanställningens synnerligen stora betydelse, och deras därvid uttalade uppfattning har vunnit anslutning från de flesta av de i ärendet hörda myndigheterna. Civilanställningsfrågan har också länge hos oss varit uppmärksammas, och senast uti 1914 års härordningsproposition ställdes i utsikt åtgärder för åstadkommandet av en ordnad civilanställning för det uttjänta manskapet. Vad som hittills i detta hänseende blivit åtgjort, har emellertid icke varit av den omfattning och effektivitet, som ändamålet kräver.

För civilanställningsfrågans ändamålsenliga lösning erfordras i första hand en allsidig och grundlig utredning av alla därmed sammanhängande omständigheter. Endast på grundvalen av en dylik utredning kunna nämligen de möjligheter, som för ändamålet stå statsmakterna till buds, överskådas och tillförlitligen bedömas. Uti de sakkunnigas uppdrag ingår jämväl att verkställa en sådan utredning, och det är min avsikt att, så snart resultatet av densamma föreligger, underställa frågan Kungl. Maj:ts prövning.

Med hänsyn till det läge, vari civilanställningsfrågan sålunda befinner sig, torde för närvarande den enda utvägen att förbättra rekryteringen vara att bereda det fast anställda manskapet ökade ekonomiska

förmåner. Vad de sakkunniga i detta hänseende föreslagit, synes mig i huvudsak ändamålsenligt, men då de föreslagna åtgärderna till viss grad sammanhånga med den ifrågasatta omorganisationen av underbefälsinstitutionen måste en del härav betingade ändringar i de sakkunnigas förslag vidtagas.

En ökning av de ekonomiska förmånerna kan tänkas omfatta dels de egentliga löneförmånerna (lön och dagavlöning), dels den med anställning, rekapitulation och avsked förenade ersättningen.

Vad de egentliga löneförmånerna angår, skulle det enligt min uppfattning vara synnerligen önskvärt, därest dagavlöningen kunde, i anslutning till vad de sakkunniga föreslagit, höjas för furirer från 50 öre till 1 krona, för korpraler och vice korpraler från respektive 40 och 30 öre till 75 öre samt för meniga från 20 öre till 50 öre. Den omständigheten, att den till det fast anställda manskapet utgående dagavlöningen är lägre än motsvarande förmåner, penningbidrag och penningtillskott, till de värnpliktiga, utgör nämligen otvivelaktigt en väsentlig anledning till den rådande obenägenheten att taga fast anställning vid armén. Ävenledes skulle det vara önskvärt, att obefordrade volontärer vid kavalleriet och artilleriet, vid vilka truppslag vicekorprals- (vicekonstapels-)graden genom 1914 års härordningsbeslut borttogs, erhöles lämpligt avvägda arvoden under andra och tredje tjänsteåren. Då emellertid en dylik lönereglering för det fast anställda manskapet skulle medföra icke blott en fullständig omräkning av de för riksdagen redan framlagda truppförbandsstaterna för år 1918 utan jämväl en avsevärd höjning av anslaget till avlöning och rekrytering, för vars täckande medel icke kunna utan särskilda åtgärder beredas, torde förenämnda ändringar i det fast anställda manskapets löneförmåner icke nu kunna genomföras.

För åstadkommande av en ökad tillgång på underbefäl torde man vid sådant förhållande för närvarande böra begränsa sig till en höjning av den med anställning och rekapitulation förenade ersättningen.

Från ordinarie anslaget till anställnings- och avskedspremier utgå med förut å sid. 9 angivna belopp dels anställningspremier till värnpliktiga, som under pågående utbildning taga fast anställning, dels avskedspremier till fast anställt manskap, som vid avgång från tjänsten har en tjänstetid av minst sex år. Någon höjning av ifrågavarande båda slag av premier har icke blivit av de sakkunniga föreslagen och torde icke heller nu böra vidtagas. Däremot anser jag mig böra, i enlighet med vad de sakkunniga hemställt och arméförvaltningen för-

ordat, tillstyrka, att riksdagens medgivande utverkas, att från förevarande anslag må till värnpliktiga, som under utbildningsåret 1915—1916 genomgått fullständig soldatutbildning och under innevarande år vinna annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, där soldatutbildningen ägt rum, utbetalas anställningspremier efter samma grunder, som gälla beträffande dylika premiers utbetalande till värnpliktiga, vilka under pågående värnpliktstjänstgöring taga sådan anställning. Med hänsyn till vad arméförvaltningen anfört rörande utgifterna hittills under anslaget, torde detsamma lämna tillgång till utbetalande av anställningspremier i de fall, varom här är fråga.

Förslaget om utbetalande av särskilda rekapitulationspremier till fast anställt manskap, som är villigt att taga förnyad anställning, likasom ock förslaget om tilldelande av särskilda anställningspremier åt f. d. fast anställt underbefäl, som tager förnyad anställning vid samma truppslag, vid vilket vederbörande förut genomgått fullständig soldatutbildning, finner jag mig böra tillstyrka. I fråga om premiebeloppens storlek ansluter jag mig till arméförvaltningens förslag. Rekapitulationspremierna torde alltså böra bestämmas för furir eller korpral, som genomgått furirsutbildning, till 300 kronor för två års anställning, 125 kronor för ett års anställning och 10 kronor för månad vid anställning på kortare tid än ett år samt för övriga till 250 kronor för två års anställning, 100 kronor för ett års anställning och 8 kronor för månad vid anställning på kortare tid än ett år. I enlighet med vad arméförvaltningen föreslagit, torde dessa belopp dock endast böra utgöra minimibelopp, vilka må av Kungl. Maj:t höjas i proportion till antalet vakanser vid de särskilda truppförbanden. Vad anställningspremierna angår, skulle dessa utgöra för den, som genomgått furirsutbildning, 250 kronor för två års anställning, 100 kronor för ett års anställning och 8 kronor för månad vid anställning på kortare tid än ett år samt för övriga 200 kronor för två års anställning, 75 kronor för ett års anställning och 6 kronor för månad vid anställning på kortare tid än ett år. För att icke rekapitulation vid ett truppförband skall ställa sig ekonomiskt mindre fördelaktig än nyanställning vid ett annat, torde, då frågan är om f. d. fast anställda, vilka endast en kortare tid varit ur tjänst, anställningspremierna böra utgå med lika belopp vid samtliga truppförband. För övriga fall torde däremot ifrågasvarande premier böra, liksom rekapitulationspremierna, kunna av Kungl. Maj:t höjas i proportion till antalet vakanser vid de särskilda trupp-

förbanden. I enlighet med vad arméförvaltningen föreslagit, torde vid såväl rekapitulation som nyanställning lega böra i vanlig ordning utgå.

Kostnaderna för utbetalande av rekapitulations- och anställningspremier enligt de angivna grunderna hava av arméförvaltningen beräknats till 175,000 kronor för år. Härtill har arméförvaltningen ansett böra läggas ett belopp av 75,000 kronor att för särskilda fall stå till Kungl. Maj:ts förfogande. Mot den sålunda uppgjorda beräkningen har jag icke något att erinra. Det för Kungl. Maj:ts disposition avsedda beloppet synes mig böra tagas i anspråk bland annat för anordnande av sådana utbildningskurser för det fast anställda manskapet, som kunna bereda detta ökad möjlighet att efter avgång från tjänsten erhålla lämplig civilanställning.

I enlighet med vad arméförvaltningen föreslagit, torde kostnaderna för utbetalande av rekapitulationspremier och anställningspremier till f. d. fast anställt manskap böra bestridas från ordinarie anslaget till avlöning och rekrytering m. m. Ifrågavarande premier torde få utgå under såväl innevarande som nästkommande år.

Vad slutligen beträffar de sakkunnigas förslag om inställandet av underofficerssskolorna under nästkommande år, anser jag mig icke kunna biträda detta förslag. Endast därest alldeles särskilda omständigheter skulle sådant påkalla, torde en dylik åtgärd böra tagas under övervägande.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

dels att från anslaget till anställnings- och avskedspremier må till värnpliktig, som under utbildningsåret 1915—1916 genomgått fullständig soldatutbildning och under innevarande år vinner annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, där soldatutbildningen ägt rum, utbetalas anställningspremie efter samma grunder, som gälla beträffande dylik premies utbetalande till värnpliktig, vilken under pågående värnpliktstjänstgöring tager sådan anställning,

dels ock att från anslaget till avlöning och rekrytering m. m. må under åren 1917 och 1918 enligt ovan angivna grunder utbetalas rekapitulationspremier till fast anställt manskap vid armén, som tagit eller tager förnyad anställning, ävensom anställningspremier till f. d. fast anställt manskap vid armén, som tager annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, vid vilket vederbörande förut genomgått fullständig soldatutbildning.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisas.

Ur protokollet:

Gustaf B. von Schwerin.
